

Yönetim Alanındaki Dönüşümcü Liderlik Kavramının Son 35 Yıllık Gelişimi: Bibliyometrik Bir Analiz¹

Tolga TÜRKÖZ¹

¹Dr.Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme (İng.) Bölümü,
tolgaturkoz@aydin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0805-0219

Özet: İlk çalışmaları 1987’li yıllara kadar uzanan ve 2000’li yılların ortalarından itibaren daha yoğun olarak araştırılmaya başlanan dönüşümcü liderlik, yenilikçilik ve değişim odaklı bir kavramdır. Çalışmada, bu kavram üzerine yapılan akademik yayınların bibliyometrik analizini yapmak ve dönüşümcü liderlik konusunun yönetim literatüründeki geçmişten günümüze genel bir görünümünü incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde, Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan ve “transformational leadership (dönüşümcü liderlik)” sözcüğünü içeren 967 yayın incelenmiştir. Araştırma neticesinde örneklemi oluşturan çalışmaların 35 yıllık bir zaman diliminde yayımlandığı görülmüştür. Alandaki çalışmaların büyük çoğunluğunu %79 oranı ile makaleler oluşturmaktadır. 1987 yılından 2020 yılına değin alandaki makale sayısında genel bir artış olduğu görülmüştür. Yayınların sayısında 2021 yılı ile birlikte bir azalma olduğu aynı zamanda atıf sayısında ise yıllara göre genel bir azalış eğilimi olduğu saptanmıştır. Bulgulara göre, Bernard Bass’ın (1990) çalışması, yönetim alanındaki dönüşümcü liderlik başlıklı yayınlar arasındaki 1413 adet atıf ile en etkili çalışmadır. Son 5 yıldaki güncel makaleler arasında en çok atıf alan çalışma ise Hoch ve arkadaşlarına (2018) aittir. Alandaki en etkili yazar 13 yayınına yapılan 4188 atıf ile Bruce J. Avalio’dur. H indeksi sıralamasına göre en etkili dergi “Leadership Quarterly” (10360 atıf); kurum “University of Queensland” (28 yayın) ve ülke Amerika Birleşik Devletleri’dir (210 yayın). Dönüşümcü liderlik ile birlikte en çok kullanılan anahtar kelimeler performans; etkileşimli liderlik; karizmatik liderlik; aracılık etkisi ve iş olmuştur. Son yıllarda alandaki trend olan konulardan başlıcaları ise, kurumsal sosyal sorumluluk; kamu hizmeti motivasyonu; talepler; örgüt kültürü ve işe tutkunluk olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dönüşümcü Liderlik, Dönüştürücü Liderlik, Bibliyometrik Analiz, Bilim Haritalama, Web of Science, R Programlama

The Development of Transformational Leadership Concept in Management Literature For The Last 35 Years: A Bibliometric Analysis

Abstract: Transformational leadership is a concept focused on innovation and change, the first studies of which date back to the 1987s and which has been more intensively researched since the mid-2000s. In this study, it is aimed to make a bibliometric analysis of academic publications on this concept, and to examine a general view of the transformational leadership issue in the management literature from the past to the present. Within the framework of this purpose, 967 publications in the Web of Science (WoS) database containing the words "transformational leadership" were examined. As a result of the research, it was seen that the studies forming the sample were published in a period of 35 years. The majority of the studies in the field are articles with a rate of 79%. It has been observed that there is a general increase in the number of articles in the field from 1987 to 2020. It has been determined that there is a decrease in the number of publications with the year 2021, and there is a general decrease in the number of citations over the years. According to the findings, Bernard Bass's (1990) work is the most influential with 1413 citations among publications on transformational leadership in management literature. Among the current articles in the last 5 years, the most cited study belongs to Hoch et al. (2018). The most influential author in the field is Bruce J. Avalio, with 4188 citations to 13 of his publications. The most influential journal, ranked by the H index, is "The Leadership Quarterly" (10360 citations); institution, "University of Queensland" (28 publications); the country is the United States (210 publications). The most used keywords with transformational leadership were performance; transactional leadership; charismatic leadership; mediation effect and business. The main trending topics in the field in recent years are corporate social responsibility; public-service motivation; demands; organizational culture and work engagement.

Key Words: Transformational Leadership, Leadership, Bibliometric Analysis, Science Mapping, Web of Science, R Programming

¹ Bu çalışmanın öncü bir versiyonu, 08-09 Nisan 2023 tarihleri arasında Plovdiv/Bulgaristan’da icra edilen XIX. Uluslararası Balkan ve Yakın Doğu İktisat, İşletme ve Yönetim Bilimleri Kongreler Serisinde sözel olarak sunulmuş ve Kongre Bildiri Kitabında genişletilmiş özeti yayınlanmıştır. Bu makale ise, Kongre’de sunulan bildiride yer alanlar parametrelerden farklı ve yeni bir veri setiyle ilave analizler yapılarak öncül çalışmanın genişletilmiş halidir.

1. GİRİŞ

Liderlik, liderlerin takipçilerini etkilemek için belirli davranışlar sergilediği bir süreç ve özellikler bütünüdür (Jago, 1982; Avolio vd., 2022: 441). Liderlik tarzları ya da bir başka söyleyişle liderlik stilleri ise, liderlerin takipçilerinin davranışlarını etkilemek ve onlara önderlik etmek amacıyla kullandıkları davranış kümelerini ifade etmektedir (Bass ve Riggio, 2006). Geçtiğimiz yıllarda akademisyenlerin liderlik tarzlarına olan ilgisinde gözle görülür bir artış olmuş ve farklı liderlik tarzları hakkında yapılan çalışmalar sıklaşmıştır (Bass ve Riggio, 2006). Bu yayınların yapıldığı yayıncı kurumlardan birisi olan "The Leadership Quarterly" liderlik alanında etki değeri en yüksek yayın organı olarak bilinmektedir. Söz konusu derginin etki faktörü 14 Nisan 2023 tarihinde yapılan araştırmada 9,924 puan olarak görülmüştür. Bu oran alandaki dergiler arasında oldukça yüksek bir itibara sahip olduğuna işaret etmektedir. Söz konusu dergide en sık çalışılan liderlik tarzının hangisi olduğuna ilişkin olarak yapılan arama neticesinde bu kavramın dönüşümcü liderlik (transformational leadership) olduğu görülmüştür. Bu tespit tüm liderlik teorileri arasında en sık çalışılan konunun hiç şüphesiz ki dönüşümcü liderlik olduğu (Barling, 2014: 4; Robertson ve Barling, 2017: 23) kabulünü desteklemektedir. Dönüşümcü liderliğin alan yazında çok ilgi görmesi dönüşümcü liderlik becerilerinin durağan kişilik özellikleri olmaması nedeniyle öğrenilebilir olmalarından kaynaklanmaktadır (Samson vd. 2021: 492). Liderlik konusuna gösterilen ilginin yoğunluğunun temelinde de liderlik tarzlarının birçok özelliğinin insanlarca öğrenilebilmesi, kullanılabilmesi ve geliştirilebilmesi gelmektedir. Eğer ilgili bireyin kişilik özellikleri liderlik tarzı ile uyumluysa bu durumda becerinin öğrenilmesi ve gelişimi daha da kolay olabilmektedir. Dönüşümcü liderlik de birçok liderlik tarzlarında olduğu gibi öğrenilebilir, yönetim alanında eğitimi verilebilir, hatta araştırmalar her seviyedeki liderin karizmatik olmak üzere eğitilebileceğini de göstermiştir (Bass, 1990: 25). Dönüşümcü liderler takipçilerinin taleplerini anlamlandırabilir, onların bakış açılarını değiştirebilir, yenilikçiliğe teşvik edebilir, değerleri ve davranışlarıyla takipçilerine olumlu bir rol model olabilir, işletmelere yenilik ve değişim getirme konusundaki özel yetenekleriyle ayırt edilirler (Samson vd., 2021: 491). Dolayısıyla işletmelerin dönüşümcü liderliğe olan ihtiyaçları hızla artmaktadır. Bu nedenle dönüşümcü faaliyetlerinin işletmelerde kabul görmesi için daha fazla akademik çalışmalarla desteklenmesine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Liderlik yazınındaki en sık çalışılan kavram olması da bu beklentiyi güçlendirmektedir.

Günümüzün dijital dünyasına geçiş, değişim, inovasyon, takımlar arası etkileşim vb. dinamikler de dönüşümcü liderlere olan talebi artırmaktadır. Dönüşümcü liderliğin öncülleri ve ardıklarını araştıran çok sayıda akademik çalışma bulunmaktadır. Her ne kadar dönüşümcü liderlik alanında yapılan çalışmaların sayısı oldukça fazla olsa da kavramı bibliyometrik özellikleri bakımından inceleyen ve yapılan çalışmaları bir arada ele alan bir araştırmanın bulunmadığı görülmüştür. Bu nedenle, mevcut çalışmada dönüşümcü liderliğin bibliyometrik olarak ulaşılabilecek bilgilerinin araştırılmasına odaklanılmıştır. Çalışmada yönetim yazınında dönüşümcü liderlik konusunda son 35 yılda ortaya çıkan gelişmelerin bibliyometrik bir perspektifle incelenmesi hedeflenmiştir. Bu amaca ulaşarak yönetim alanındaki dönüşümcü liderliğin yapısı ve akademik gelişim düzeyi incelenmeye çalışılmıştır. Bu düşüncelerle Web of Science (WoS) veritabanı kullanılarak 1987-2022 yılları arasında yönetim alanında yayınlanan çalışmaların detaylı bilgisine ulaşılmıştır. Dönüşümcü liderlik konusu disiplinler arası bir kavramdır ve farklı araştırma alanlarında değişik bakış açılarıyla incelenebilen bir konudur. Dolayısıyla kavram araştırılırken ve analizlerinde kullanılmak üzere seçilen veri seti içinde yer alanlar belirlenirken sadece belirli bir alana odaklanması önem kazanmaktadır. Bu nedenle mevcut çalışma işletmecilik alanı içinden filtreleme yapılarak yönetim kategorisinde yer alan belirli sayıdaki yayınlara sınırlandırılmıştır. Veri setinin bibliyometrik olarak incelenmesiyle dönüşümcü liderlik alanının yıllar içindeki gelişmesi, yayın çeşitleri, bu alandaki söz sahibi olan yazarlar ve dergiler, alandaki lider kuruluşlar, en sık atıf yapılan araştırmacılar ve dergiler belirlenmiştir. Bunlara ilave olarak yazarlar arası işbirlikleri ve alandaki önemli anahtar kelimeler ve güncel yönelimler de sunulmuştur. İş yaşamındaki paydaşlara ve işletme yöneticilerine dönüşümcü liderliğin gelişimi ve mevcut durumu hakkında bilgi vermenin, alandaki mevcut bilgi birikimine ilave katkı sunacağı değerlendirilmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE:

"Transformational leadership" kavramının Türkçe çevirisi sıklıkla üç benzer ifade arasında bir tercihte bulunularak kullanılmaktadır. Bunlar "dönüşümcü liderlik", "dönüştürücü liderlik" ve "dönüşümsel liderlik" sözcükleridir. Mevcut çalışmada kavramın neden dönüşümcü liderlik olarak tercih edildiğini açıklamak gerekmektedir. 17 Ocak 2023 tarihinde internet üzerinden YÖK Ulusal Tez Merkezinde yapılan araştırmada, dönüşümsel liderlik konusunda 19 tez, dönüştürücü liderlik konusunda 52 tez, dönüşümcü liderlik konusunda ise 184 tez olmak

üzere toplam olarak 255 adet tezin var olduğu görülmüştür. Ulusal tezlerdeki tercihlerde en sık kullanılan ifadenin dönüşümcü liderlik olması nedeniyle çalışmaya bu kabul üzerinden devam edilmesi uygun görülmüştür.

Dönüşümcü liderlik teorisi, liderin etkililiğini anlamada üzerinde en çok çalışılan yaklaşımlardan birisidir ve belirli lider davranışlarının takipçileri daha yüksek bir düşünce düzeyine çıkarabileceği iddiasına dayanmaktadır (Piccolo ve Colquitt, 2006: 327). Dönüşümcü liderlik, örneğin çalışanın işle bütünleşmesi (Juyumaya ve Torres, 2023: 35) ve yaratıcı çözümler bulabilme (Xanthopoulou vd., 2009) gibi birçok çalışan tutum ve davranışıyla ilişki içindedir. Dönüşümcü liderlik, “takipçilerin hedeflerini genişleterek, yükselterek ve onlara örtülü veya açık değişim anlaşmasında belirtilen beklentilerin ötesinde performans göstermeleri için güven vererek” astları etkilemek olarak tanımlanmaktadır (Dvir, Eden, Avolio ve Shamir, 2002: 735). Dönüşümcü liderler, hem ürün ve teknolojilerde yeniliği teşvik ederken aynı zamanda işletmenin misyonu, stratejisi, yapısı ve kültüründeki değişikliklere de öncülük ederler, hem de vizyon, paylaşılan değerler ve fikirler gibi gözle görülemeyen somut niteliklere de odaklanırlar, böylelikle sosyal ağ ilişkileri kurarlar ve çeşitli etkinliklere anlam kazandırır (Samson vd. 2021: 492). Dönüşümcü liderler, takipçilerini işlerine daha çok kendilerini verme konusunda motive ederek onların örgütsel bağlılık düzeylerini artırabilirler (Walumbwa ve Lawyer, 2003). Araştırmalar dönüşümcü liderliğin takipçilerin gelişiminde ve performanslarında olduğu gibi ekip ve örgüt seviyesindeki performansla da pozitif yönde ilişkili olduğunu göstermektedir (Wang vd., 2011: 223). Dönüşümcü liderler, takipçilerine kendi potansiyellerine inanmaları için ilham verebilirler, böylelikle takipçilerini hem kişisel olarak kendisine inandırır hem de işletme için daha iyi bir gelecek hayal etmelerine ve yaratmalarına esin kaynağı olmuş olurlar (Harms ve Crede, 2010). Dönüşümcü liderlerin takipçilerini karar alma süreçlerine dahil etmesi, takipçilerin karar verirken eleştirel düşünce ve bakış açısıyla yaklaşmalarını kolaylaştırırken her çalışanın da kendi potansiyelinin farkına varmasına yardımcı olur (Avolio vd., 2004: 953). Dönüşümcü liderler, takipçilerine koçluk yaparlar, onlara akıl hocası gibi davranırlar ve öğrenmeyi, başarıyı ve kişisel gelişimi teşvik ederler (Harms ve Crede, 2010: 6). Dönüşümcü liderlerin olaylara anlamlar katması, takipçilerin gözünde rol model olmalarını sağlamakta ve karşılıklı duygular uyandırarak güven ortamını beslemektedir (Harms ve Crede, 2010: 6). Dönüşümcü liderler her ne kadar karizmatik liderlere benzese de onların farkı takipçilerinin

ihtiyaçlarını ve endişelerini önceden fark edebilme ve yenilik ve değişime her an hazır bulunmalarıdır (Samson vd., 2021: 491). Örneğin uyumlu olmak, dışa dönüklük, duygusal denge ve empati birer kişilik özelliğidir ve dönüşümcü liderlik becerilerinin gelişimi için oldukça gereklilerdir (Rubin, Munz ve Boomer, 2005). Dönüşümcü liderlerin davranışlarında işletmenin vizyonunu ifade ettikleri, amaca uygun bir model sundukları, işletme hedeflerinin kabulünü grup seviyesinde teşvik ettikleri, yüksek performans beklentilerini özendirdikleri, bireyselleştirilmiş desteği ve entelektüel destekledikleri gözlemlenebilir (Podsakoff vd., 1990: 107). Belirtilen davranışlarla lider işletmedeki etkinliğini artırabilmektedir (Wang vd., 2011). Podsakoff ve arkadaşlarının (1990) dönüşümcü liderlik kavramsallaştırması, Bass’ın (1990) önerdiği takipçilerin atıflarından veya davranışların etkilerinden farklı olarak daha çok davranışların kendilerine odaklıdır (Shi ve Zhou, 2023: 372). Dönüşümcü liderlik teorisi çalışanların uzun vadeli gelişiminin, entelektüel teşvik (uyarım) veya bireyselleştirilmiş ilgi (değerlendirme) yoluyla elde edilebileceğini, ya da idealize edilmiş etkiyi karakterize eden anlık kişisel kazançlardan açık bir şekilde uzaklaşmalarıyla veya çalışanların uzun vadeli bir vizyona dâhil edilmesiyle sağlanabileceğini vurgulamaktadır (Barling, 2014: 8).

Dönüşümcü liderlik pozitif davranış içeren dört alt bileşenden oluşmaktadır. Bunlar: *İdealleştirilmiş etki*: etik davranışa odaklanmak ve yüksek standartlarda rol modeli teşvik etmek; *Takipçilere ilham vermek*: Çalışanların tutkusunu, iyimserliğini ve motivasyonunu artırıcı ilham kaynağı sunmak; *Entelektüel teşvik*: takipçileri farklı düşünmeye zorlamak ve onları düşünmeye teşvik etmek, kendilerini yeni şekillerde ifade etmelerine izin vermek; *Bireyselleştirilmiş ilgi*: takipçileri lider olmaya teşvik etmek, bireyin kendi duygusal ihtiyaçlarına özgü ve kişiye özel spesifik ilgi göstermektir (Bass ve Bass, 2009; Barling, 2014: 6-7; Robertson ve Barling, 2017: 23).

Dönüşümcü liderlik, çalışanların yaratıcılığı (Jaussi ve Dionne, 2003; Gong vd., 2009: 765) ve yöneticilerin yaratıcılık performansı (Juyumaya ve Torres, 2023: 34), takipçilerin performansı, davranışları, iyi oluşluk düzeyleri (Nielsen ve Daniels, 2012: 383), temel iş karakteristikleri, içsel motivasyon, örgütsel vatandaşlık davranışı ve iş performansı (Piccolo ve Colquitt, 2006: 328), duygusal zeka (Harms ve Crede, 2010: 12), çalışanların yeşil davranışı (Huang vd., 2023) ile pozitif yönde, stres ve tükenmişlik (Skakon vd., 2010) ile ise negatif yönde ilişkili olarak bulunmuştur. Her ne kadar dönüşümcü liderliğin performansla olumlu yönde ilişkili olduğu kabul

görse de (Wang vd., 2011), ahlaki bir bileşenden yoksun olduğu (Sinnicks, 2018) yönünde eleştiriler de yapılmaktadır. Bir diğer eleştirilen yönü ise dönüşümcü liderlerin takipçilerini yalnızca amaca giden bir araç olarak görmeye eğilimli olduklarıdır (Graham, 1991). Eleştiri getirilen bu konularda yapılan araştırmaların alanda etkili olarak yer bulamadıkları söylenebilir.

Dönüşümcü liderler takipçilerinin gözünde güçlü ve etkili olmasıyla bilinen güvenilir karizmatik özelliklere sahiptirler ve bu nedenle onlara ilham verebilirler; duygusal ihtiyaçlarını karşılayabilirler ve entelektüel olarak da teşvik edebilirler (Bass, 1990: 21). Bass'a göre (1990: 22) dönüşümcü liderlerin karizma özelliği takipçilerinde vizyon ve misyon duygusu kazandırır, gurur duymalarını sağlar, saygı ve güven hissi kazandırır. Dönüşümcü liderler ilham verici özellikleri sayesinde çalışanlarla daha yüksek beklentilerle iletişim kurar, başarıya odaklamak için bazı semboller kullanır ve örgüt için önemli amaçların çok basit yollarla takipçilere ifade edebilmesini sağlar. Bu tür liderlerde entelektüel uyarım yeteneği oldukça güçlüdür. Böylelikle takipçilerindeki mevcut akli kullanabilme ve problemle karşılaşıldığında süratle çözebilme becerilerini destekler. Bireyselleştirilmiş ilgi özellikleri sayesinde takipçilerinin her birisine kişisel ilgi gösterebilirler, her bir çalışana bireysel davranabilir, mentorluk yapabilir ve danışmanlık sunabilirler.

Dolayısıyla günümüz bilgi çağına uygun olan ve geleceğin liderliğini temsil eden modellerden birisi de dönüşümcü liderliktir (Polat, 2022: 165). Konuya ilişkin olarak ülkemizde yapılan bir çalışmada, geleceğin işletmecileri olacak Z kuşağının çağdaş liderden beklentisinin dönüşümcü liderlik tarzı olduğu bulgusu rapor edilmiştir (Şahbaz, 2019: 80-81). Dolayısıyla dönüşümcü liderlik işletmeler ve çalışanlar için bugün olduğu gibi gelecekte de çok önemli olmaya devam edecektir (Koh vd., 2019). Çünkü tüm dönüşümcü liderlik davranışlarının en önemli ayırt edici özelliği geleceğe yönelik olmalarıdır (Barling, 2014: 8). Dönüşümcü liderliğin gelecekle ilişkilendirilmesi bu alanda çok sayıda çalışma yapılmasıyla sonuçlanmıştır. Dünyamızın nüfusunun artması, öğrenci sayısının ve dolayısıyla üniversitelere olan talebin artmasıyla devam etmekte ve bu süreçte akademik yayınların da sayısının hızla artıyor olmasını anlaşılır kılmaktadır. Bu süreçte üniversitelerde yayınların sayısı artarken bilimsel çalışma alanları da genişlemekte ve yeni yayınları takip etmek ve her an güncel kalmak giderek daha zor hale gelmektedir. Bilginin birikerek

artmasıyla görgül bulgulara verilen önem, yüksek hacimdeki araştırmaların sunduğu bilgilere ulaşmanın tıpkı yüksek debide akan bir nehirde hem doğru yönde gitmeye çalışan hem de balık tutmaya çabalayan bir teknenin gayretiyle benzeşmektedir. Dijitalleşmeye geçişin artması akademik veri tabanlarında dönüşümcü liderlik hakkında yer alan çok sayıda dokümana hızlı bir şekilde ulaşabilmeyi mümkün kılmıştır. Hızlı erişim çalışma yapan araştırmacıların işini basitleştirmekte fakat lüteratüre hâkim olmalarını da bir o kadar güçleştirmektedir. Bu zorlukların aşılmasında önemli bir araç olarak bibliyometrik analizlerden faydalanılabilmektedir (Zhang vd., 2015: 967).

Baynal Doğan ve arkadaşları (2021: 161) 1975-2020 yılları arasında WoS veri tabanında liderlik tarzlarının bibliyometrik analizi çalışmalarında liderlik alanında en sık kullanılan anahtar kelimenin dönüşümcü liderlik olduğunu bulduklarını rapor etmişlerdir. Buradan hareketle liderlik alanında en sık kullanılan anahtar kelimenin yönetim alanında daha detaylı bir analizinin yapılmasına ihtiyaç olduğu değerlendirilmiştir. Daha önce liderlik tarzlarının topluca bibliyometrik analizi çalışmaları yapılmıştır. Fakat yönetim alanındaki dönüşümcü liderlik çalışmalarına ilişkin daha önce yapılmış bir bibliyometrik analizle karşılaşılmamıştır. Mevcut çalışma dönüşümcü liderlik alanındaki bu boşluğu doldurmaya gayret etmektedir.

Çalışmaya başlamadan önce WoS Veri Tabanı Kategorilerinden yönetim altında yer alan tüm çalışmaların sadece başlıkları dikkate alınarak liderlik tarzlarının önde gelenlerinin alanda çalışılma sıklığı 12 Nisan 2023 tarihinde incelenmiş ve Tablo 1'deki verilere ulaşılmıştır. Buna göre alanda en çok çalışılan kavramın önemli bir farkla dönüşümcü liderlik olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan yönetim alanındaki güncel gelişmelere ve değişime odaklanarak çalışan akademisyenlerin yazındaki liderlik ihtiyaçlarına karşılık veren alanın dönüşümcü liderlik olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 1'de de görüleceği üzere dönüşümcü liderlik kavramı sıkça çalışılmış en önemli liderlik türlerinden birisidir. Bunun gerekçesi olarak kavramın teori oluşturma ve uygulama için geniş çıkarımlara sahip olması belirtilebilir (Avolio vd., 2022: 443). Liderlik paradigmalarından en çok kabul göreni olan dönüşümcü liderlik, liderliğin en etkili/aktif halidir ve takipçi duygularını tanıma, olumlu duygulanım, uyumlu olma, dışa dönüklük davranışları ve kişilik ile pozitif yönde ilişkilidir (Rubin vd., 2005: 845).

Tablo 1: Liderlik Başlıklarında Yönetim Kategorisinde Yapılan Çalışma Sayıları

Sıra	Liderlik Tarzı	Sayı	Sıra	Liderlik Tarzı	Sayı
1	Dönüşümcü Liderlik	1033	11	Ruhsal Liderlik	69
2	Etik Liderlik	355	12	Örtük Liderlik	44
3	Hizmetkâr Liderlik	343	13	Kültürel Liderlik	34
4	Otantik Liderlik	305	14	Vizyoner Liderlik	30
5	Stratejik Liderlik	158	15	Katılımcı Liderlik	29
6	Karizmatik Liderlik	151	16	Durumsal Liderlik	26
7	Girişimci Liderlik	105	17	Otoriter Liderlik	25
8	Öz Liderlik	87	18	Dijital Liderlik	18
9	Etkileşimci Liderlik	74	19	Laissez Faire Liderlik	15
10	Babacan Liderlik	73	20	Demokratik Liderlik	12

Dönüşümcü liderlerin sıklıkla araştırılmasının nedenlerinden birisi de yenilik ve değişim yaratma konusunda özel bir yetenekle benzerlerinden kolaylıkla ayırt edilebilen özellikler taşımalarıdır (Samson vd., 2021: 491). Dönüşümcü liderlerin odak noktası değişime önderlik etmektir ve değişime takipçileri de dâhil ederek hem takipçilerinde hem de organizasyonlarında önemli bir değişim yaratmakta ve işletmeleri rekabetçi çevrede başarılı kılmaktadırlar (Harms ve Crede, 2010). Bu nedenle dönüşümcü liderlik kavramı değişime adapte olabilmek arzusunun en yüksek olduğu bilgi ve teknoloji çağındaki günümüz işletmeleri için hayati önem taşımaktadır (Koh vd., 2019).

Dönüşümcü liderlik üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların yıllar içerisindeki gelişimini analiz etmek de alanda çalışmak isteyen araştırmacılara rehber olabilecek bir nitelik taşımaktadır. Bibliyometrik analiz çalışmaları, araştırılmak istenen alandaki farklı disiplinleri, disiplinlerarası geçişleri, tarihsel gelişimi, yıllara göre baskın kavramları ve temaları, yeni bilgilerdeki gelişmeleri, büyük sayıdaki bir veriyi inceleyebilmeyi, en çok üreten yazarlar ve üniversiteler gibi birçok farklı boyutu “büyük resim” şeklinde okuyucuya sunabilen objektif ve güvenilir bir yöntemdir (Crane, 1972).

Bibliyometrik araştırmalar alandaki çok sayıda çalışma hakkında bilgi biriktirmeyi kolaylaştırmakta, önceki çalışmaların sunduğu bilimsel kanıtları toplamayı mümkün kılmakta, literatür incelemesiyle mevcut bilgi tabanını etkili bir şekilde kullanmaya yardımcı olmakta, bir araştırma hattına dair kanıta dayalı farkındalık oluşturmak ve geçmiş araştırma bulgularını sentezlemekte önemli bir rol üstlenmektedir (Rousseau, 2012).

Bibliyometrik analiz ifadesi ilk defa Pritchard (1969) tarafından kullanılmış ve yazar kavramı "matematığın ve istatistiksel yöntemlerin kitaplara ve diğer iletişim araçlarına uygulanması" olarak tanımlamıştır. Yazara göre yargılara ve genellemeye

dayalı “istatistiksel bibliyografi” kavramı yerine bir araştırma alanının gelişimini anlayabilmek üzere “bibliyometrik” kavramının kullanılması daha tatmin edici bir isimlendirmedir. Bibliyometrik analizlerle, belirli bir konuda çalışan bilim insanlarının veya bilimsel etkinliklerin istatistiksel ölçümünün yapılabilmesi sağlanabilmektedir. Bu analiz yönteminde sistematik çalışma, şeffaflık ve kolaylıkla yeniden üretilebilir bir gözden geçirme süreci bulunmaktadır (Pritchard, 1969). Günümüzde bibliyometri temelli akademik çalışmaların tercih edilmesi her geçen gün biraz daha yayılmakta ve sonucunda birçok farklı disiplinde örnekleriyle karşılaşılmaktadır (Aria ve Cuccurullo, 2017: 951). Bunun nedeni bibliyometrik çalışmaların literatüre ampirik olarak katkı sunması ve üretilen bilimin haritalanmasında kolaylık sağlayabilmesidir (Aria ve Cuccurullo, 2017: 951). Koç’a (2021) göre bibliyometrik çalışmaların iki temel amacı vardır, bunlar performans analizi ve bilimsel haritalamadır. Araştırmacılar performans analizi ile yazar, dergi, kurum ve ülkeleri değerlendirirler. Bilimsel haritalamaya ilişkin yapılan analizlerle ise araştırılan belirli bir alanın dinamikleri, göstergeler arası ilişki ve etkileşimler ile işbirlikleri yapısı ortaya konulmaktadır (Demir ve Erigüç, 2018). Bu düşüncelerle çalışmanın bir sonraki bölümünde dönüşümcü liderlik alanında yapılan çalışmaların bibliyometrik olarak analiz edilmesine ilişkin yürütülen sürece yer verilmiştir.

3. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Bibliyometrik araştırmalar, belirli bir çalışma alanının dinamikleri hakkında araştırmacılara ön fikir vermek için alandaki yayınlar, yazarlar, atıflar ve dergiler arasındaki bilgilerden hareket ederek aralarındaki ağ bağlantılarını ve disiplinin doğasını, yapısını incelemektedir (Kumar ve Kushwaha, 2015). Böylelikle araştırılan disiplinde farklı dönemlerde yürütülen çalışmaların içeriklerini, sonuçlarını ve yeterliliklerini analiz ederek araştırma

yapılan alandaki eğilimleri yansıtmakta ve gelecekteki çalışmalara ışık tutabilmektedir. Bibliyometrik analiz, kurumlar ve anahtar kelimeler hakkında da istatistiki bilgileri değerlendirmekte tercih edilebilmektedir (Xu vd., 2018).

Araştırmacılar bibliyometrik analizlere dayalı olarak belirli dönemlere odaklanabilmekte, yazarları, dergileri ve kurumları inceleyerek alandaki etkilerini gözlemleyebilmektedir (Tabak vd., 2016: 119; Zan, 2019: 502). Bibliyometrik analizler araştırmacıları belirli bir çalışma alanında daha detaylı bilgiye sahip olma, gelecekte yapılması öngörülebilecek çalışmaları bugünden belirleyebilme, yazar ve dergilere yayın politikalarını oluşturabilme gibi faydalar da sunabilmektedir (Zupic ve Cater, 2015).

Aria ve Cuccurullo (2017: 960), Bibliometrix paketi ile klasik bir mantıksal bibliyometrik iş akışını izleyen yeniden yapılandırılmış ve R dilinde geliştirilmiş kapsamlı bir araç önermiştir. R Yazılımı Çekirdek Takımı, R programını istatistiksel bilgi işlem ve grafikler için bir dil ve ortam olarak tanımlamaktadır (R Core Team, 2016). R programı çeşitli istatistiksel ve grafiksel teknikler kullanılmasına imkân sunan ve genişletilebilmeye açık bir fonksiyonel yazılımdır (Matloff, 2011). Bibliyometrik haritalama ise, alan yazının verilerine dayanılarak elde edilen ilişkiyel sonuçun görsel olarak temsil edilmesidir (van Eck, 2011: 10). R programı ya da benzerleriyle bilimsel haritalama yönteminin kullanılmasının amacı, araştırılmak istenen alanların ve disiplinlerin, kavramsal, entelektüel ve sosyal olarak nasıl yapılandırıldığını açıklayan bibliyometrik haritalar oluşturmaktır (Cobo vd., 2011: 1382). Bilimsel haritalama analizini gerçekleştirmek için farklı teknikler ve yazılım araçları önerilmektedir. Bunun nedeni bilimsel haritalama işlemlerinin çok aşamalı olması, çeşitli ve çok sayıda yazılımları, paketleri bir arada kullanmak gerekliliği ve ücretsiz ulaşılan yazılımların sınırlı analizler yapmasıdır ki, bu durum bilimsel haritalama analizi türünü oldukça karmaşık ve uygulanması güç hale getirmektedir (Aria ve Cuccurullo, 2017: 951). Aria ve Cuccurullo (2017) tarafından bu güçleri kolay hale getireceği düşünülen Bibliometrix adlı yazılımın R programı içinde bir paket olarak benzersiz biçimde, esnek, hızlı, diğer paketlerle eş zamanlı çalışabilecek ve bibliyometrik analizlerin iş akışını kolaylıkla yapabildiği önerilmiş ve bilimsel haritalama analizleri yapılırken yazında sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır.

Bilimsel haritalama sürecinin nasıl ilerlemesi gerektiğine ilişkin standart olarak önerilen beş aşamalı süreç (Zupic ve Cater, 2015), mevcut çalışmada da kullanılmıştır. İki, üç ve dördüncü

aşamalar farklı alt aşamalar içermektedir ve yazılım desteklidirler.

3.1. Araştırma Tasarımı:

Bibliyometrik analiz belirli bir zamanı inceleyerek gerçekleştirilmektedir. Çünkü bu analiz türü, araştırma yapılan andaki ilgili kavrama ilişkin durağan bir anda bir resim çekme ve o anı temsil etmek için kullanılmaktadır (Aria ve Cuccurullo, 2017: 960). Bu nedenle çalışmanın yürütüleceği zaman aralığını (ya da aralık dilimleri) belirleme kararı tasarımın oluşması için önemlidir. Bu çalışmada zaman aralıkları son 35 yıl (1987-2022) olarak belirlenmiştir. Bu aralığın seçilmesinin nedeni konuya ilişkin olarak WoS veri tabanında yer alan ilk çalışmanın 1987 yılında olması, son yıla ait tüm verilere de en son 2022 yılında ulaşılabilir olmasıdır. Bu nedenle 2023 yılı çalışmaları analize dahil edilmemiştir.

Bu aşamada çalışmanın araştırma soruları aşağıda şekilde belirlenmiştir:

- Dönüşümcü liderlik konusunun yönetim araştırma alanındaki bilgi tabanını ve yapısını belirlemek,
- Dönüşümcü liderlik konusunun yönetim araştırma alanındaki kavramsal yapısını incelemek,
- Dönüşümcü liderlik bilimsel topluluğunun sosyal ağ yapısını anlayabilmek.

3.2. Veri Toplanması: WoS’da yer alan literatürden elde edilen verilere dayalı olarak bibliyometrik analiz yapmak bilimsel alanların yapısını, belgelerin içeriğini, seçilen zaman aralıklarında görselleştirmek için gittikçe yaygınlaşan bir yöntem haline gelmiştir (Zhang vd., 2015: 967). Mevcut çalışmada da Clarivate’in dijital bir platformu olan “WoS Core Collection” veri tabanında indekslenen çalışmalardan yararlanılmıştır. WoS veri tabanının kullanılmak üzere tercih edilmesinin nedenleri, farklı disiplinlere ait nitelikli yayınları bünyesinde barındırması, uluslararası alanda güvenilirliği ve geçerliğinin akademik kabul görmesi ve bibliyometrik analizler yapılmasına imkân sunan veri seti sunabilmesi (Falagas vd., 2008) olarak sıralanabilir. WoS veri tabanı kullanılmasının diğer gerekçeleri, burada yer alan çalışmaların tarandığı alan indekslerinde yer alan dergilerin etki faktörlerinin yüksek olması (Demir ve Erigüç, 2018) ve bibliyometrik analiz için uygun veriyi farklı kayıt seçenekleriyle sunuyor olmasıdır (Aria ve Cuccurullo, 2017: 960). Bibliyometrik analiz, belirli bir araştırma konusu seçilerek önceden belirlenmiş çeşitli kıstaslar altında incelenmesi ve verilerin bilimsel bir haritaya dönüştürülmesi işlemidir (Büyükkıdık, 2022).

Bu aşamada verileri toplamak amacıyla bibliyometrik verilerin kullanımına uygun içeriğiyle WoS veritabanı incelenmiştir. Araştırmada yer alacak belgelerin veri seti filtrelenmiş olarak WoS veritabanından dışa aktarılmıştır. Verilerin toplanması 12 Nisan 2023 tarihinde WoS Core Collection üzerinden gerçekleştirilmiştir. Veriler sadece en sık yayın yapılan İngilizce dili tercih edilerek filtrelenmiştir.

3.3. Veri Analizi; Bibliyometrik analizlerle araştırılan konuya ilişkin gözle görülemeyen ağ bağlantılarının ortaya çıkarılması ve alandaki resmi olmayan fakat var olan ortak düşünce okullarının görünür hale getirilmesi sağlanabilmektedir (Crane, 1972). Bu çalışmada bibliyometrik yazılım aracı olarak R programı ve Bibliometrix analiz paketi ile Biblioshiny ara yüzü kullanılmıştır. Bu aracın sunduğu görsellerin kullanımıyla analiz bulguları anlaşılır biçimde yorumlanabilmektedir

3.4. Veri Görselleştirilmesi; Veri analizi sonuçları üzerinde görselleştirme işlemleri Bibliometrix paket yazılımı üzerinde yapılmıştır.

3.5. Yorumlama; Bu aşamada analizlerden elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Araştırılan alan hakkında detaylı bilgiye sahip olan araştırmacılar, bibliyometrik analizlerden elde edilenlere nazaran daha üstün bir avantaja sahiplerdir. Unutmamak gerekir ki, bibliyometrik yöntemler araştırılan dönüşümcü liderlik alanının yapısına ilişkin farklı bakış açısıyla yeni bilgiler sunuyor olsa da, elde edilen bulgu ve yorumlar bu alandaki klasik tarzdaki kapsamlı literatür okuması yapmanın yerine geçmemektedir.

Seçilmiş olan veri tabanı üzerinden araştırma konusuyla ilgili dokümanlara ulaşabilmek için ilk olarak arama motorunda kullanılacak olan anahtar kelime/kelimelere karar verilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada “dönüşümcü liderlik” kavramına karşılık gelen İngilizce “transformational leadership” kelimeleri kullanılmıştır. Bu iki sözcük birlikte kullanılmış olması koşuluyla sadece çalışma başlıklarında aramaya dâhil edilmiştir. 1987-2022 yılları arasında toplam olarak 967 adet yayının içeriğine ulaşılmıştır. Arama filtrelerinde makaleler (araştırma ve inceleme türlerinin her ikisi de dahil), kitap bölümleri, bildiriler ve inceleme gibi diğer yayınlardan oluşan içerikler aramaya kabul edilmiştir. Araştırma veri setinde yer alan bilgiler ışığında aşağıda yer verilen araştırma soruları oluşturulmuş ve cevapları aranmıştır.

Dönüşümcü liderlik alanındaki yayınlar;

- Türlerine,
- Yıllara,

- En üretken dergilere,
- En üretken ülkelere,
- En üretken araştırmacılara,
- En fazla atıf yapılan çekirdek çalışmalara,
- En fazla atıf yapılan dergilere,
- En fazla atıf yapılan araştırmacılara,
- En fazla kullanılan anahtar kelimelere,
- Trend olan anahtar kelimelere,
- Yazarlar arası, kurumlar arası ve ülkeler arası iş birliklerine göre nasıl dağılım göstermiştir?

4. BULGULAR

Bibliyometrik analizin uygulanmasında R Programı içindeki paketlerden birisi olan Bibliometrix kullanılmıştır. Çalışmada 1987-2022 yılları arasında, dönüşümcü liderlik konulu İngilizce dilindeki işletme başlığı altındaki sadece yönetim yazınında yer alan yayınlardan makaleler incelenmiştir. Bibliyometrik bulgular dönüşümcü liderlik alanının genel ve mevcut durumu hakkında bilgi sunması bakımından önemli bir rehber görevi üstlenmektedir. Çalışmada yer alan araştırma sorularına yönelik analize dâhil edilen dokümanlardan elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

WoS veri tabanında Topic başlığı altında “Transformational Leadership” olarak arama yapıldığında 12 Nisan 2023 tarihinde 10.967 adet çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan sadece başlığında dönüşümcü liderlik olanlar filtrelenmiş ve sayı 2.471’e düşmüştür. Daha sonra sırasıyla yayın aralığı 1987-2022 yılları arası (son 35 yıl), dil İngilizce, WoS Kategorisi yönetim (management) olacak şekilde yeniden filtreleme yapılmıştır. Bu durumda 1007 makaleye ulaşılmıştır. Doküman türünde ve WoS İndeksinde ise tüm türleri kapsayacak şekilde filtreleme yapılmıştır. Veriyi analiz etmek üzere R Programı Bibliometrix paketinde Biblioshiny ara yüzüne veri dosyası yüklenmiştir. Veri dosyasında işleme başlamadan önce yeniden filtreleme yapılmış, ilk yayının olduğu yıl olan 1987 ile 2022 yılları arası ve sadece İngilizce olanlar seçilmiştir. Bu işlem sonunda çalışmada yer alan verilerin sayısı 967’ye düşmüş ve tüm analizler bu veri seti ile yürütülmüştür.

Araştırma veri setinde yer alan yayınlara ait betimleyici istatistikler Tablo 2’de sunulmuştur. Bu yayınlardan 764 tanesi makale (%79), 112 tanesi bildiri ve 30 tanesi kitap bölümü kategorisinde yer almaktadır. 967 adet yayında toplam olarak yer alan yazar sayısı 2256’dır. Tek yazarlı olanlar azınlıkta ve 110 adettir. Çalışmaların uluslararası ortak yazarlık iş birliği oranı ise %26,58’dir.

Tablo 2. Betimleyici İstatistikler

Veri Seti Hakkında Açıklama	Sonuç
Yıl Aralığı	1987-2022
Kaynak Sayısı (Dergi, Kongre vb.)	294
Doküman Sayısı	967
Yıllık Büyüme Yüzdesi	%7,92
Doküman Ortalama Yaşı	8,43
Doküman Başına Ortalama Atıf Sayısı	54,75
Toplam Referans Sayısı	32382
Doküman İçeriği	
Anahtar Kelimeler Artı	1347
Yazar Anahtar Kelimeleri	1943
Yazarlar	
Yazar Sayısı	2256
Tek Yazarlı Dokümanların Yazar Sayısı	110
Yazarlar İş Birliği	
Tek Yazarlı Dokümanlar	122
Doküman Başına Ortak Yazarlar	2,87
Uluslararası Ortak Yazarlıklar	%26,58
Doküman Türü	
Makale	764
Bildiri	112
Makale; Kitap Bölümü	30
İnceleme	21
Makale; Bildiri	18
Kitap	1
Kitap İncelemesi	5
Düzeltilme	7
Editortal Malzeme	7
Editoryal Malzeme; Kitap Bölümü	2

1987 yılından itibaren yıllara göre yayınların dağılımı Tablo 3'de gösterilmektedir. Buna göre ilk yayınlar 1987 yılında basılmıştır. 1989 ve 1991 yıllarında ise hiç yayın çıkmamıştır, aynı yıllarda yayın olmaması nedeniyle atıf sayıları da sıfır olarak belirtilmiştir. 1993 yılında basılan 1 adet yayın tek başına 810 adet ile 1990 yılında basılan 3 adet yayın 588,67 adet ile dönüşümcü liderliğe ilişkin olarak yönetim

yazınındaki yayın başına en yüksek ortalama atıf sayısının olduğu çalışmalar olmuştur. Her bir yayın için ortalama atıf sıralamasında 1990 yılını sırasıyla 2002 ve 1996 yıllarındaki çalışmalar yer almaktadır. 2008 yılından itibaren toplam yayın sayısındaki artış gözle görünür biçimde artış göstermiştir. En çok yayın üretilen yıl ise 84 adet çalışma ile 2020 yılı olmuştur.

Tablo 3. Yıllık Yayın Üretimi

Yıllar	Toplam Yayın Sayısı	Her bir Yayın için Ortalama Atıf	Yıllar	Toplam Yayın Sayısı	Her bir Yayın için Ortalama Atıf
1987	5	133,4	2005	13	143,62
1988	1	117	2006	14	138
1989	0	0	2007	12	137,58
1990	3	588,67	2008	21	132,24
1991	0	0	2009	28	127,61
1992	3	103,33	2010	28	69,93
1993	1	810	2011	43	57,26
1994	3	64	2012	43	50,42
1995	5	278,4	2013	45	45,42
1996	2	348,5	2014	60	43,08
1997	3	222,33	2015	61	28,25
1998	3	27,33	2016	64	38,16
1999	11	232,45	2017	69	26,26
2000	7	127,43	2018	82	26,04

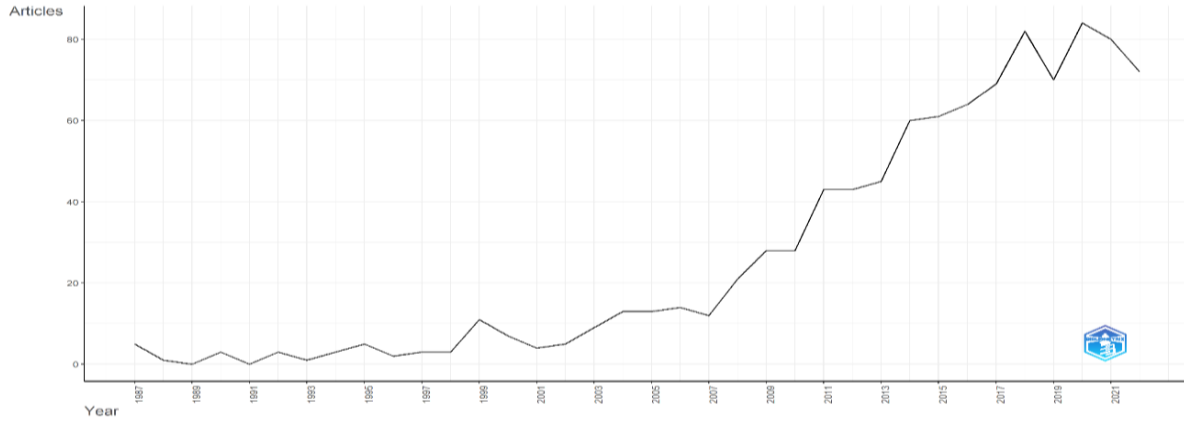

2001	4	111,25	2019	70	18,69
2002	5	418,8	2020	84	15,19
2003	9	336,78	2021	80	9,09
2004	13	195,15	2022	72	3,46

Şekil 1’de yıllara göre toplam makale üretimi grafiğine yer verilmiştir. 1987-2022 yılları arası toplam 967 adet yayın bulunmaktadır. En fazla atıf alan yayınlar 1987-1997 yıllarındakilerdir. Bu yıllar arasında yer alan 26 adet yayın alanda öncül olmalarıyla ilişki olarak tüm yayınlara yapılan atıfların %51’ine sahip oldukları görülmüştür. Alanda en çok kabul gören yayınların bu yayınlar olduğu söylenebilir. 1998-2022 arasında yapılan çalışmalar ise 941 adettir. Yayın sayısı hızlı bir artış göstermiş ve yapılan çalışmalar alanın %97,3’üne

denk gelmesine rağmen atıf sayısı olarak ilk 26 çalışmanın yarattığı etkiye henüz ulaşamamıştır. 2008 yılıyla birlikte yayın sayısında dikkat çekici bir artış gözlenmiştir. Bu alanda son 5 yıl içinde (2018-2022 yılları arasında) toplam yayın sayısı 388 adet olmuştur. Özetle, alandaki yayınların yaklaşık olarak %40,12’si son 5 yıl içinde yayınlanmıştır ve önemli bir artışa işaret etmektedir. 2020 yılındaki rekor yayın sayısından sonra 2021 ve 2022 yıllarındaki dalgalanma ve yayın sayısı azalışı ile Covid-19 salgını arasında bir ilişki olabileceğini düşündürmektedir.

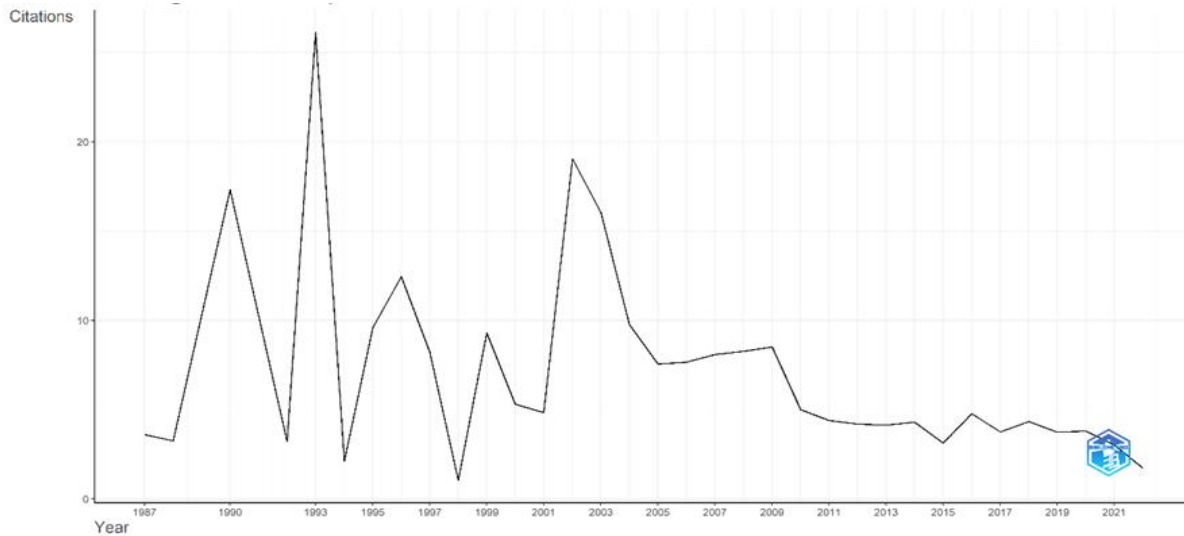
Şekil 1. Yıllara Göre Toplam Yayın Sayısı Grafiği

Şekil 2’de dönüşümcü liderlik başlıklı yayınların her yıl için aldıkları ortalama atıf sayıları görülmektedir. Her yıl için ortalama yapılan atıf sayısında en yüksek atıf sayısı 26,13 ile 1993 yılında olmuştur. Önceki yıllara ait atıf yapılabilecek sürenin daha uzun

olması nedeniyle daha fazla atıf ortalamasına sahip oldukları, yakın dönem yıllarının ise atıf oranlarının atıf yapılabilme süresinin daha az olması gerekçesiyle daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

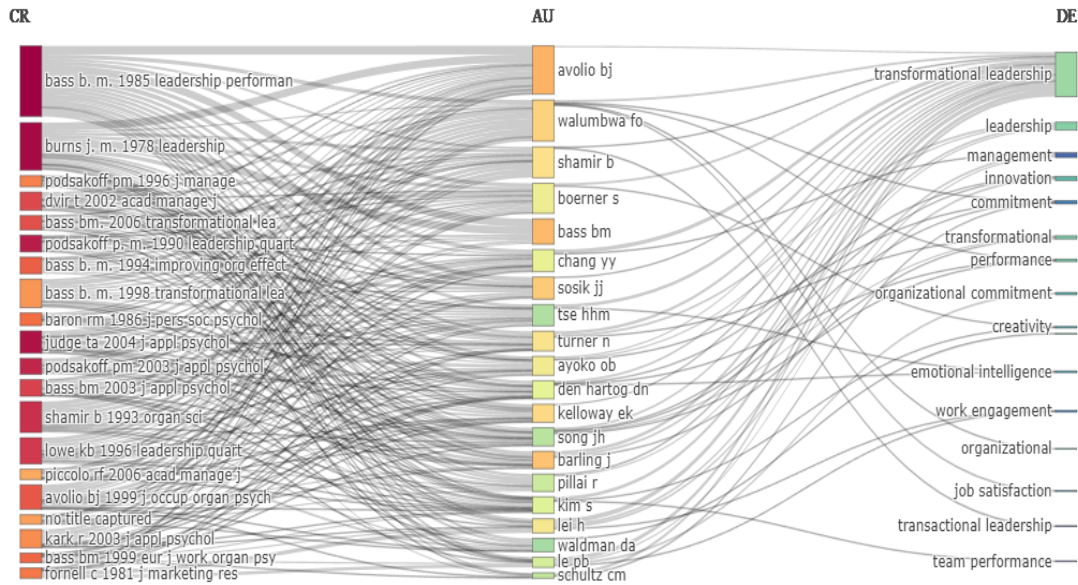
Şekil 2. Her Yıl İçin Ortalama Yapılan Atıf Sayısı Grafiği

Şekil 3'de sol tarafta referanslar (CR), ortada yazarlar (AU) ve sağda anahtar kelime (DE) bağlantılarının görselleştirildiği Üç Alan Grafiği görülmektedir. Buna göre, 1987-2022 yılları arasında orta sırada yer alan önde gelen 20 yazar tarafından yayınlanan çalışmalarda sıklıkla kullandıkları referanslar ile yazar anahtar kelimeleri kuş bakışıyla listelenmiştir. Dönüşümcü liderlik

konusunda en sık Bass'ın (1985) çalışmasından referans olarak faydalandığı, Avolio'nun en üretken yazar olduğu ve yazarların en sık kullandığı anahtar kelimelerin liderlik, yönetim, yenilikçilik, örgütsel bağlılık, performans, yaratıcılık, duygusal zekâ, işe tutkunluk, iş tatmini, etkileşimli liderlik, takım performansı kavramları olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Üç Alan Grafiği

Bu alanda yayın yapan dergilerden en fazla atıf alan, en fazla yayının çıktığı ve yayınların başlangıç yıllarına ilişkin bilgiler Tablo 4'tedir. H İndeksi sıralamasına göre hazırlanan listede en fazla yayının yapıldığı ilk beş dergi sırasıyla "Leadership & Organization Development Journal (74)", "Leadership Quarterly (73)", "Journal of Applied Psychology (22)", "Journal of Leadership & Organizational Studies (21)", "Journal of Nursing Management (19)" dergileridir. Yayın miktarına göre öncü ilk 20 derginin ürettikleri, toplam yayınların %42,3'ünü (410/967) oluşturmaktadır. "Leadership Quarterly" ve "Leadership & Organization Development Journal" yayıncı kuruluşları tüm yayınların %15,2'sini (147/967) temsil eden başat dergilerdir. En fazla atıf alan

dergilerden ilk beş tanesi sırasıyla "The Leadership Quarterly", "Journal of Applied Psychology", "Academy of Management Journal", "Journal of Organizational Behavior" ve "Group & Org. Management" Dergileridir. "Journal of Applied Psychology" Dergisinin yayın sayısına göre aldığı toplam atıf sayısı oranına göre (7741/22=351,86) diğer dergilere göre daha yüksek performans gösterdiği söylenebilecektir. Yayın sayısına göre aldığı toplam atıf sayısı dikkat çeken ikinci dergi ise "Journal of Management" (1594/11=144,9) olmuştur. Dergilerden tarihsel açıdan ilk yayını yapanların daha çok atıf almış olmaları ise yayın yılının erken olması yani atıf alabileceği daha uzun bir süre bulunmuş olması gerekçesiyle beklenen bir durumdur.

Tablo 4. Etki Faktörü Sıralamasına Göre Alandaki Dergilere İlişkin Bilgiler

Dergiler	H İndeksi	Toplam Atıf	Yayın Sayısı	İlk Yayın Yılı
1 Leadership Quarterly	54	10360	73	1994
2 Leadership & Org. Dev. Journal	24	1729	74	2011
3 Journal of Applied Psychology	20	7741	22	1993
4 Journal of Organizational Behavior	17	2541	18	1995
5 Group & Org. Management	15	1843	17	1996
6 Int. Jour. of Human Resource Man.	15	867	18	2003
7 Journal of Leadership & Org. Stud.	14	548	21	2012
8 Jour. of Occup. & Org. Psc.	14	1792	16	1997
9 Europ. Jour. of Work & Org. Psc.	13	443	16	2006

Dergiler	H İndeksi	Toplam Atıf	Yayın Sayısı	İlk Yayın Yılı
10 Jour. of Org. Change Management	13	1029	18	1999
11 Journal of Management Developm.	11	546	17	2005
12 Jour. of Nursing Management	11	419	19	2010
13 Academy of Management Journal	10	5628	10	2002
14 Personnel Review	10	410	16	2011
15 Journal of Management	9	1594	11	1987
16 Leadership	9	278	12	2005
17 Human Relations	8	806	9	1990
18 Int. Jour. of Contemp. Hosp. Man.	8	284	8	2010
19 Journal of Managerial Psychology	8	185	8	2013
20 British Journal of Management	7	563	7	2008

Alandaki en üretken yazarların bilgisi H İndeksi sıralamasına göre Tablo 5’de sunulmuştur. En etkili ilk beş yazar sırasıyla Avolio; Bass; Barling; Walumbwa ve Sosik’dir. Yayınlarına en çok atıf alan ilk beş yazar ise sırasıyla Avolio; Bass; Shamir; Zhou ve Barling’dir. Zhou J. H İndeks sıralamasında 3 puana sahip olduğu için ilk 20 yazarı kapsayan listede görülmüştür.

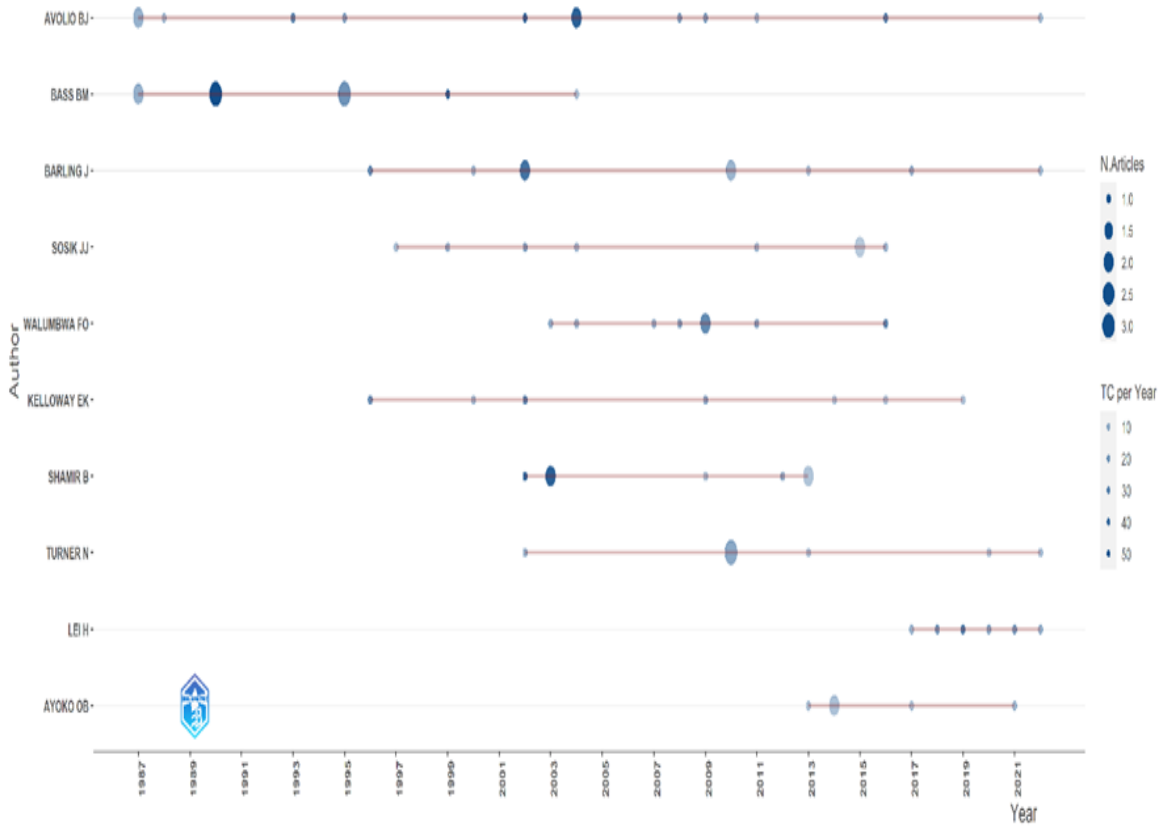
Yazarların yıllara göre yayın üretimleri Şekil 4’de yer almaktadır. Alanda geçmişten günümüze kadar en uzun süreli yayın yapan başlıca iki yazarın Avolio ve Barling oldukları anlaşılmaktadır.

En çok yayın çıkaran kuruluşların bilgilerine Tablo-6’da yer verilmiştir. Alandaki en üretken kuruluşlardan ilk beş sırada “University of Queensland”; “Arizona State University”; “Pennsylvania State University”; “Wuhan University of Technology” ve “University of Vaasa” yer almaktadır. Bu listeye göre alana hâkim durumda olan ülkelerin Amerika, Çin, Avustralya ve Finlandiya olduğu söylenebilir. Bu bulgu Tablo 7’deki Sorumlu Yazarlara Göre Yayınların En Çok Üretildiği Ülkeler Sıralamasından da anlaşılacağı gibi alanda en çok yayının yapıldığı ülkelerle benzerlik içermektedir.

Tablo 5. Alanda En Etkili İlk 20 Yazar

Yazarlar	H İndeksi	Toplam Atıf	Yayın Sayısı	Yayın Başlangıç Yılı
1 Avolio BJ	12	4188	13	1987
2 Bass BM	10	3876	10	1987
3 Barling J	8	1776	9	1996
4 Walumbwa FO	8	1561	8	2003
5 Kelloway EK	6	1611	7	1996
6 Lei H	6	427	6	2017
7 Shamir B	6	1993	7	2002
8 Sosik JJ	6	807	8	1997
9 Turner N	6	412	7	2002
10 Boerner S	5	506	5	2008
11 Chang YY	5	77	5	2015
12 Den Hartog DN	5	1107	5	1999
13 Le PB	5	385	5	2018
14 Song JH	5	166	5	2012
15 Waldman DA	5	872	5	1987
16 Wang Z	5	147	5	2012
17 Yammarino FJ	5	701	5	1990
18 Zhu W	5	893	5	2008
19 Ayoko OB	4	75	5	2013
20 Bruch H	4	248	4	2009

Şekil 4. Yazarların Yıllar Boyunca Yayın Üretimleri

Tablo 6. En Çok Yayın Yapan İlk 20 Kuruluş

Kuruluşlar	Yayın Sayısı
1 University of Queensland	28
2 Arizona State University	26
3 Pennsylvania State University	24
4 Wuhan University of Technology	24
5 University of Vaasa	22
6 Erasmus University	19
7 Shanghai Jiao Tong University	19
8 Hong Kong Polytech University	17
9 St Mary's University	17
10 University of Nebraska	17
11 National Sun Yat-sen University	16
12 Masaryk University	15
13 Hong Kong Plytech University	14
14 University of Haifa	14
15 University of St. Gallen	14
16 Hebrew University of Jerusalem	13
17 University of Valencia	13
18 Hunan University	12
19 Islamic Azad University	12
20 Natl. Taiwan Unv.Sci. and Techn.	12

Tablo 7'de çalışmadan sorumlu yazarlara göre yayınların en çok üretildiği ülkeler sıralaması verilmektedir. Buna göre en çok yayın yapan ülkeler içinde ABD, Çin, Avustralya, Almanya ve Hindistan

bulunmaktadır. Çok ülke yazarlılıkta Çin öndedir. Ülkelerin toplam yayın sayılarına göre ise ABD'nin 722 yayınlı ilk sırada olduğu listede Türkiye 70 adet yayınlı 13'üncü sıradadır.

Tablo 7. Sorumlu Yazar Sayılarına Göre Ülke Sıralaması

Ülkeler	Yayın Sayısı	Tek Ülke Yazarlı	Çok Ülke Yazarlı	Sıklık	Çok Ülke Yazarlı Oranı
1 ABD	210	167	43	0,217	0,205
2 Çin	140	93	47	0,145	0,336
3 Avustralya	49	33	16	0,051	0,327
4 Almanya	41	27	14	0,042	0,341
5 Hindistan	32	30	2	0,033	0,063
6 Pakistan	32	22	10	0,033	0,313
7 İngiltere	32	18	14	0,033	0,438
8 Endonezya	30	30	0	0,031	0
9 Malezya	29	23	6	0,03	0,207
10 Hollanda	29	16	13	0,03	0,448
11 Kanada	26	20	6	0,027	0,231
12 Kore	24	11	13	0,025	0,542
13 Türkiye	23	19	4	0,024	0,174
14 Güney Afrika	22	21	1	0,023	0,045
15 Finlandiya	17	15	2	0,018	0,118
16 İsrail	17	14	3	0,018	0,176
17 Norveç	12	7	5	0,012	0,417
18 İspanya	12	10	2	0,012	0,167
19 İran	11	10	1	0,011	0,091
20 Fransa	9	4	5	0,009	0,556

Alandaki yayınlar arasında en çok atıf alan ilk 20 çalışmanın bilgileri Tablo 8'dedir. 1990 yılında Bernard M. Bass tarafından *Organizational Dynamics* dergisinde yayınlanan makale yönetim alanında dönüşümcü liderlik konusunda en çok atıf alan çalışma olarak bulunmuştur. İkinci olarak Bass ve Steidlmeier (1999) tarafından *The Leadership Quarterly* Dergisindeki makale yer almaktadır. Üçüncü olarak 2009 yılında Gong, Huang ve Farh tarafından *Academy of Management Journal* dergisinde yayınlanan makale bulunmaktadır.

Dördüncü sırada ise 2006 yılında Piccolo ve Colquitt tarafından *Academy of Management Journal* dergisinde yayınlanan makale yer almaktadır. Beşinci sırada 2002 yılında Dvir vd. tarafından *Academy of Management Journal* dergisinde yayınlanan makale bulunmaktadır. En çok atıf alan ülke sıralamasında 23.467 toplam atıf sayısı ile ABD birinci sıradadır. İkinci sıradaki Çin'in 6.174 atıfı bulunmaktadır. Türkiye ise aynı sıralamada 631 toplam atıf ile 11'inci sırada yer almaktadır.

Tablo 8. Alanda En Çok Atıf Alan Yayınlar

Yayın Künyesi	Atıf Sayısı
1 Bass, B. (1990). From transactional to transformational leadership: Learning to share the vision. <i>Organizational Dynamics</i> , 18(3), 19-31.	1413
2 Bass, B. M., & Steidlmeier, P. (1999). Ethics, character, and authentic transformational leadership behavior. <i>The Leadership Quarterly</i> , 10(2), 181-217	1063
3 Gong, Y., Huang, J.-C., & Farh, J.-L. (2009). Employee learning orientation, transformational leadership, and employee creativity: The mediating role of employee creative self-efficacy. <i>Academy of Management Journal</i> , 52(4), 765-778.	1022
4 Piccolo, R.F. & Colquitt, J.A. (2006). Transformational leadership and job behaviors: The Mediating Role of Core Job Characteristics. <i>Academy of Management Journal</i> , 49, 327-340.	964
5 Dvir, T., Eden, D., Avolio, B. J., & Shamir, B. (2002). Impact of transformational leadership on follower development and performance: A field experiment. <i>Academy of Management Journal</i> , 45(4), 735-744.	881
6 Howell, J. M., & Avolio, B. J. (1993). Transformational leadership, transactional leadership, locus of control, and support for innovation: Key predictors of consolidated-business-unit performance. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 78(6), 891-902.	810
7 Shin, S. J., & Zhou, J. (2003). Transformational leadership, conservation, and creativity: Evidence from Korea. <i>Academy of Management Journal</i> , 46(6), 703-714.	792
8 Wang, H., Law, K. S., Hackett, R. D., Wang, D., & Chen, Z. X. (2005). Leader-Member Exchange as a mediator of the relationship between transformational leadership and followers' performance and organizational citizenship behavior. <i>Academy of Management Journal</i> , 48(3), 420-432.	772
9 Kark, R., Shamir, B., & Chen, G. (2003). The two faces of transformational leadership: Empowerment and dependency. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 88(2), 246-255.	765

Yayın Künyesi	Atıf Sayısı
10 Jung, D. I., Chow, C., & Wu, A. (2003). The role of transformational leadership in enhancing organizational innovation: Hypotheses and some preliminary findings. <i>The Leadership Quarterly</i> , 14(4-5), 525-544.	757
11 Avolio, B. J., Zhu, W., Koh, W., & Bhatia, P. (2004). Transformational leadership and organizational commitment: Mediating role of psychological empowerment and moderating role of structural distance. <i>Journal of Organizational Behavior</i> , 25(8), 951-968.	743
12 Barling, J., Weber, T., & Kelloway, E. K. (1996). Effects of transformational leadership training on attitudinal and financial outcomes: A field experiment. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 81(6), 827-832.	666
13 Judge, T. A., & Bono, J. E. (2000). Five-factor model of personality and transformational leadership. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 85(5), 751-765.	640
14 Barling, J., Loughlin, C., & Kelloway, E. K. (2002). Development and test of a model linking safety-specific transformational leadership and occupational safety. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 87(3), 488-496.	607
15 Den Hartog, D. N., House, R. J., ... Zhou, J. (1999). Culture specific and cross-culturally generalizable implicit leadership theories: Are attributes of charismatic/transformational leadership universally endorsed? <i>The Leadership Quarterly</i> , 10(2), 219-256.	594
16 Wang, G., Oh, I.-S., Courtright, S. H., & Colbert, A. E. (2011). Transformational leadership and performance across criteria and levels: A meta-analytic review of 25 years of research. <i>Group & Organization Management</i> , 36(2), 223-270.	572
17 Rafferty, A. E., & Griffin, M. A. (2004). Dimensions of transformational leadership: Conceptual and empirical extensions. <i>The Leadership Quarterly</i> , 15(3), 329-354.	541
18 Bycio, P., Hackett, R. D., & Allen, J. S. (1995). Further assessments of Bass's (1985) conceptualization of transactional and transformational leadership. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 80(4), 468-478.	522
19 Shin, S. J., & Zhou, J. (2007). When is educational specialization heterogeneity related to creativity in research and development teams? <i>Transformational leadership as a moderator. Journal of Applied Psychology</i> , 92(6), 1709-1721.	503
20 Hoch, J. E., Bommer, W. H., Dulebohn, J. H., & Wu, D. (2018). Do ethical, authentic, and servant leadership explain variance above and beyond transformational leadership? <i>A meta-analysis. Journal of Management</i> , 44(2), 501-529.	457

Yukarıda sunulan analizlerin bulgularına ilave olarak alandaki Türkiye'nin pozisyonuna ilişkin bilgiler şu şekildedir: Türkiye'den sorumlu yazarın [M. Said Bodur (Balıkesir Üniversitesi, McGill Üniversitesi)] olduğu ilk çalışma 1999 yılında 62 farklı kültürü inceleyen çok sayıda yazarların kültürlerarası bir çalışma yaptığı çalışma olmuştur (Bkz: Den Hartog vd., 1999). Bir sonraki yayın Erkutlu (2008) tarafından *Journal of Management Development Dergisinde* yayımlanmıştır. 2009 yılında Bilkent Üniversitesi yazarları Gümüşlüoğlu ve İlsev tarafından yapılan yayın ise 187 atıf ile en çok atıf alan Türk yazarlı çalışma olmuştur. Türkiye'deki yazarlardan, toplam 2 farklı çalışmada yer alan Gümüşlüoğlu bu alandaki öncü yazarlardan birisi olarak belirtilebilir. Ayrıca Türkiye'deki üniversiteler arasında 8'er yayınlı en çok yayın yapan Bilkent Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversiteleri olmuştur. Diğer önde gelen kuruluşlardan Hacettepe Üniversitesi'nin 5 ve Gebze Teknik Üniversitesi'nin ise 4 yayını bulunmaktadır. Türkiye sorumlu yazara göre ele alınan çalışmalarında ülke üretkenliği sıralamasında 13'üncü sırada, ülkelerin aldıkları atıflara göre 631 atıfla 11'inci sırada yer almaktadır.

WoS verilerini esas alan çalışmalarda Keywords Plus (Anahtar Kelimeler Artı) ve Author Keywords (Yazar Anahtar Kelimeleri) analiz birimleri olarak

seçilebilmektedir. Her iki parametre de veri setinde yer alan belgelerin içeriğini ve bilimsel kavramlarını yakalayabilmek ve bunları anahtar kelime olarak sunabilmek amacıyla tasarlanmıştır (Zhang vd., 2015: 967). Bibliyometri analizlerinde Yazar Anahtar Kelimelerinden daha fazla sayıda Keywords Plus terimi elde edilebilmekte, Keywords Plus terimleri daha geniş bir şekilde tanımlayıcılık sunabilmekte, bilimsel alanların bilgi yapısını araştıran alanların bibliyometrik analiz açısından Yazar Anahtar Kelimeleri kadar etkili olsa da bir makalenin içeriğini temsil etmede daha az kapsamlıdır. (Zhang vd., 2015: 967). Bu nedenle çalışmada anahtar kelimeler artı kriteri esas alınmıştır. Buna göre elde edilen kelime bulutunun gösterimi Şekil 5'de sunulmuştur. Buna göre, dönüşümcü liderlik çalışmalarında en sık kullanılan anahtar kelimeler artı ve oluşma sayıları şunlar olmuştur: performans (435), etkileşimci liderlik (323), karizmatik liderlik (163), aracılık rolü (154), iş (130), etki (130), model (128), davranış (114), yönetim (105), bağlılık (104), düzenleyicilik rolü (100), iş tatmini (92), öncüller (83), yenilikçilik (83), üye etkileşimi (81). Kelime bulutunda yer alan bu kavramların büyüklüklerinin oranı, veri setindeki çalışmalarda kullanıma sıklıklarıyla doğru orantılıdır.

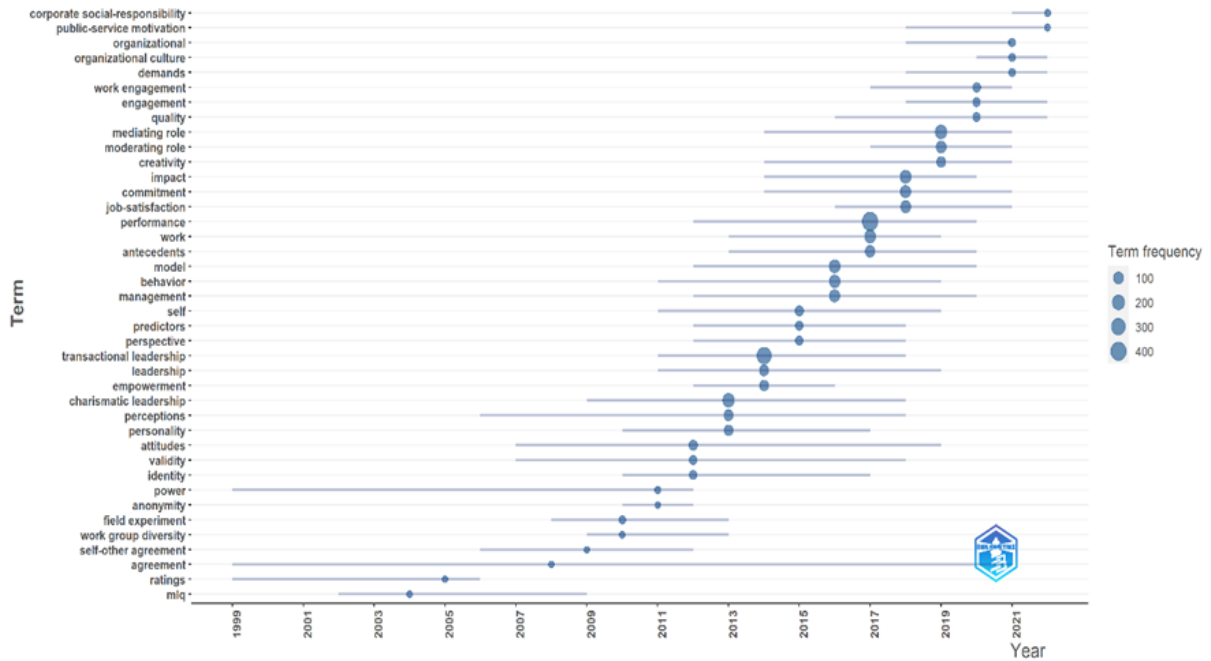
Şekil 5. Alanda En Çok Kullanılan Anahtar Kelimeler Artı Bulutu

Alanda trend olan konular ise Şekil 6'da görülmektedir. Buna göre 2018-2022 yılları arasında kurumsal sosyal sorumluluk, kamu hizmeti

motivasyonu, talepler, örgüt kültürü ve işe tutkunluk konularının alanda daha çok sayıda çalışmada bulunduğu görülmektedir.

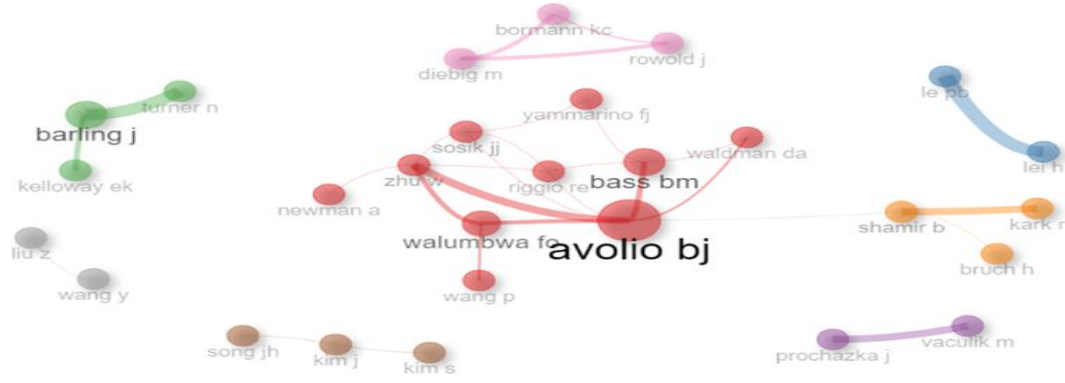
Şekil 6. Yıllara Göre Alandaki Konuların Yönelimi

Yazarlar arası iş birliğine ilişkin olarak yapılan analiz Şekil 7'de yer almaktadır. Analizlerde 50 kare ve Walktrap algoritması esas alınmıştır. Düğüm noktası 1 olarak tercih edilmiştir. Şekil 7'deki her daire bir yazarı temsil etmektedir. Dönüşümcü liderlik konusunda çalışma yapan önde gelen yazarlar 8 farklı renkteki kümede toplanmıştır. Yazarlardan en sık yayın çalışma yapan Avolio 1'inci

kırmızı kümeyi, Lei 2'nci mavi kümeyi, Barling 3'üncü yeşil kümeyi, Prochazka 4'üncü mor kümeyi, Shamir 5'inci turuncu kümeyi, Kim 6'nci kahverengi kümeyi, Diebig 7'nci pembe kümeyi ve Wang 8'inci gri kümeyi temsil etmektedir. Yazarlar ve kümeler arasındaki güçlü ağ bağlantıları aralarındaki çizgilerin kalınlığından anlaşılabilir. Kırmızı kümenin yazar sayısı ve ağ bağlantılarının yoğunluğu diğerlerine nazaran dikkat çekicidir.

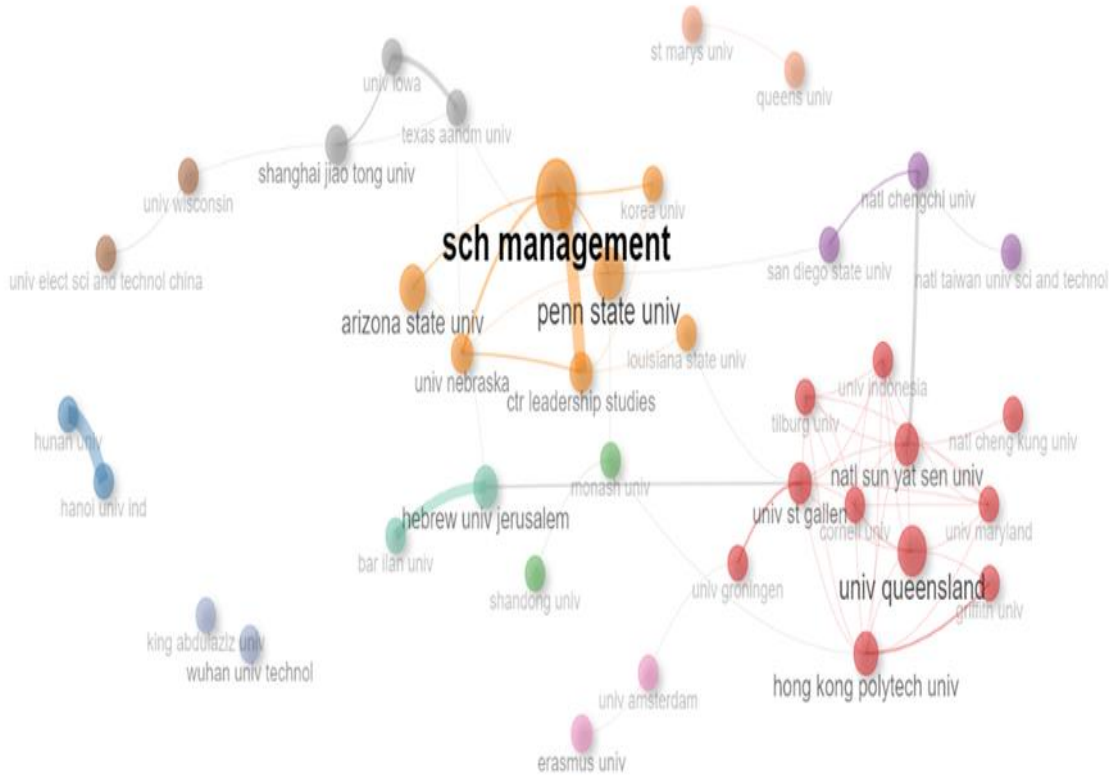
Şekil 7. Yazarlar Arası İş Birliği Ağı

Çalışmaların yazarlarının bağlı bulunduğu kurumların arasındaki ilişkileri gösteren iş birliği ağı Şekil 8'dedir. Analizlerde yazarlar arası iş birliği ağındaki aynı esaslar kullanılmıştır. En büyük harflerle belirtilen School Management tek bir kuruluşu temsil etmemektedir. Yazarların farklı kurumlardaki yönetim okullarında görevli olduklarını belirtmektedir. Bu nedenle ortak noktaları olarak yönetim okullarının ön plana çıktığını belirtmek gerekmektedir. 1'inci kırmızı renkli kümede University of Queensland, 2'nci mavi renkli kümede Hunan University, 3'üncü yeşil renkli kümede Monash University, 4'üncü mor renkli kümede National Taiwan University of Science and

Technology, 5'inci turuncu renkli kümede Arizona State University, 6'nci kahverengi renkli kümede University of Electronic Science and Technology of China, 7'nci pembe renkli kümede Erasmus University, 8'inci gri renkli kümede Shanghai Jiao Tong University, 9'uncu turkuaz renkli kümede Hebrew of University of Jerusalem, 10'uncu açık turuncu kümede St Mary's University, 11'inci lila renkli kümede Wuhan University of Technology bulunmaktadır. University of Queensland'in önderlik ettiği kırmızı renkli kümenin en fazla kurumun iş birliği yaptığı ağ olarak dikkat çektiği görülmektedir. Her kümenin bir düşünce okulunu temsil ettiği de düşünülebilir.

Şekil 8. Kurumlar Arası İş Birliği Ağı

5. SONUÇ

Bu araştırmanın temel amacı işletme alanındaki yönetim alt başlığında yapılan dönüşümcü liderlik konulu yayınların bibliyometrik analizini yapmaktır. Çalışmada R Programlama dilindeki Bibliometrix yazılımının Biblioshiny arayüzü kullanılarak, en üretken yazarlar, kurumlar, dergiler ve ülkeler araştırılmıştır. Yönetim alanında yer alan dönüşümcü liderlik ile ilgili çalışmaların bibliyometrik analizinin yapılmamış olması ilgili literatürde bir ihtiyaç olarak kabul edilmiş ve bu çalışmayla alandaki bu boşluk doldurulmaya çalışılmıştır. Ayrıca diğer araştırmacılara yönetim yazınında dönüşümcü liderlikten nasıl yararlanabileceklerine ilişkin panoramik bir bakış açısı sağlanması da amaçlanmıştır.

Bu çalışmada, 1987-2022 yılları arasında "dönüşümcü liderlik" konusunda Web of Science veri tabanında İşletme başlığı altında yer alan yönetim alanı kapsamında yapılan yayınlar bilim haritalama teknikleriyle incelenmiştir. Toplam olarak incelenen yayın sayısı 967 adettir. Mevcut çalışma, bu yayınların yıllara göre gelişimi göstererek dönüşümcü liderlik alanında araştırma yapmayı planlayan araştırmacılar için incelenmesi gereken temel yayınların, yazar, kuruluş, ülke ve dergilerin belirlenmesine kolaylık sağlayan kılavuz bir çalışma olma özelliğine sahiptir.

Yönetim yazınında dönüşümcü liderlik başlığı altında 1987-1997 yılları arasında toplam 26 yayın, 1998-2022 yılları arasında toplam 941 yayın yapılmıştır. Toplam olarak 967 yayının 388'i yaklaşık olarak %40,2'si son 5 yıl içinde yapılmıştır. Bu artış alana olan ilginin son dönemdeki giderek arttığını göstermektedir. Fakat 2021 ve 2022 yıllarında yapılan çalışmaların sayısı yayın sayısındaki hızlı ivmeyi azaltmıştır. Bu azalmanın Covid-19 salgını nedeniyle alınan tedbirler gereğince araştırma yapmak için sahada olamayan yazarlar nedeniyle olabileceği düşünülmektedir. Dergilerin atıf sayılarından dönüşümcü liderlik alanında Leadership Quarterly; Leadership & Organization Development Journal ve Journal of Applied Psychology dergilerinin diğerlerine nazaran daha önde olduğu görülmektedir. Journal of Management dergisi ise yayın sayısı az olmasına oranla atıf sayısında daha yukarı sıralardadır. Bunun neden kaynaklanabileceği düşünüldüğünde Hoch, Bommer, Dulebohn ve Wu (2018); Keller (1991); Seltzer ve Bass (1990) gibi yüksek atıf sayısına ulaşabilecek nitelikli yayınlarını bu dergide yayınlamayı seçen yazarların tercihiyle açıklanabilecektir. Alandaki en yüksek etkiye sahip dergi Leadership Quarterly hem yayın sayısı hem de aldığı yüksek atıf sayısı ile alanın çekirdek dergisi olarak öne çıkmaktadır.

En çok yayın yapan yazarlardan sırasıyla Avolio B.J; Barling, J; Bass B.M.'nin yayınları bu alandaki başucu yayınlar olarak görülmekte ve bu yazarların temel eserlerinin atıf sayısı da yüksek olmaktadır. Alandaki en fazla yayın ABD, Çin, Almanya, Avustralya ve Hindistan'da yapılmaktadır. ABD yazınının bu alanda baskın olduğu söylenebilir. Yayıncıdan sorumlu olan irtibat kurulacak yazarların ülkelerine bakıldığında ABD'nin önde olduğu hemen ardından da Çin'in geldiği görülmektedir. Dönüşümcü liderlik çalışmalarında en sık kullanılan anahtar kelimeler performans, etkileşimci liderlik ve karizmatik liderlik olmuştur. Son dönemde sıkça kullanılan anahtar kelimeler ise kamu hizmeti motivasyonu, kurumsal sosyal sorumluluk, talepler, örgüt kültürü ve işe tutkunluktur. Ülkeler arası iş birliklerinde ABD, Çin, Avustralya, Almanya ve İngiltere arasında yürütülen çalışmaların öne çıktığı görülmüştür. Türkiye'nin ülkeler arasında yüksek oranda iş birliğinde olduğu gibi yazar sayısı ve atıf sayısı bakımından da önde gelen ilk 20 ülke arasında olduğu görülmektedir.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları mevcuttur. İlk olarak bu çalışma sadece yönetim altındaki yayınlarla kısıtlanmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda incelenen yayın sayısı farklı disiplinler ve işletme alanındaki diğer alt başlıklarla da genişletilebilir. Bu çalışmada sadece yayın başlıklarında dönüşümcü liderlik kavramının yer alması kriterine uygun olarak veri seti oluşturulmuştur. Gelecekteki çalışmalarda kavramın konu, anahtar kelimeler ve özetlerde yer alması da kriterlere dâhil edilerek çalışmalar yapılabilir. Dönüşümcü liderlik konulu çalışmalarda bireysel ve gruplara yönelik olarak bir sınıflandırma yapılarak analizler detaylandırılabilir. Sadece İngilizce yayınlara odaklanılmış olması bir başka araştırma kısıtıdır. Gelecekte farklı dillerde yapılan çalışmalar da veri setine dâhil edilerek yayın sayısı genişletilebilir. Bu çalışmada sadece WoS eksenindeki çalışmalara yer verilmiş olması bir diğer araştırma sınırlılığıdır. Bu konuda çalışmak isteyen diğer araştırmacılar farklı türdeki indekslerdeki örneğin TR DİZİN, SCOPUS, ProQuest ve Google Scholar gibi veri tabanlarını inceleyebilirler.

Bu çalışmayla yönetim alanında çalışan bilim insanlarına, liderlere, yöneticilere ve araştırmacılara uluslararası etki değeri yüksek çalışmalardan elde edilen nitelikli bir veri seti kullanılarak dönüşümcü liderlik kavramı hakkında özet bilgi sunulmuştur. Çalışmanın sunduğu bilgilerin, araştırmacı ve uygulamacıların gelecekteki çalışmaları ve verecekleri kararları için yeni araştırma fikirlerini keşfetmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aria, M. ve Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis, *Journal of Informetrics*, 11, 959-975.
- Avolio, B. J., Zhu, W., Koh, W. ve Bhatia, P. (2004). Transformational leadership and organizational commitment: Mediating role of psychological empowerment and moderating role of structural distance, *Journal of Organizational Behavior*, 25, 951-968.
- Avolio, B. J., Keng-Highberger, F. T., Lord, R. G., Hannah, S. T., Schaubroeck, J. M. ve Kozlowski, S. W. J. (2022). How leader and follower prototypical and atypical attributes influence ratings of transformational leadership in an extreme context, *Human Relations*, 75(3), 441-474.
- Barling, J. (2014). *The science of leadership: Lessons from research for organizational leaders*, New York, NY: Oxford University Press.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. Free Press, Collier Macmillan.
- Bass, B.M. (1990). From transactional to transformational leadership - Learning to share the vision, *Organizational Dynamics*, 18(3), 19-31.
- Bass, B. M. ve Bass, R. (2009). *The Bass handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications* (4th ed.). New York, NY: Simon & Schuster.
- Bass, B. M. ve Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Baynal Doğan, T. G., Doğan, S. ve Aykan, E. (2021). Liderlik Tarzlarının Bibliyometrik Analizi, *Erciyes Akademi*, 35(1), 161-189.
- Büyükkıdık, S. (2022). A Bibliometric Analysis: A Tutorial for the Bibliometrix Package in R Using IRT Literature, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 13(3), 164-193.
- Cobo, M. J., Lopez-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E. ve Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools, *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402.
- Crane, D. (1972). *Invisible colleges: Diffusion of knowledge in scientific communities*. Chicago: University of Chicago Press.
- Demir, H. ve Erigüç, G. (2018). Bibliyometrik bir analiz ile yönetim düşünce sisteminin incelenmesi, *İş ve İnsan Dergisi*, 5(2), 91-114.
- Den Hartog, D.N., House, R.J. vd. (1999). Culture specific and cross-culturally generalizable implicit leadership theories: Are attributes of charismatic/transformational leadership universally endorsed?, *Leadership Quarterly*, 10(2), 219-256.
- Dvir, T., Eden, D., Avolio, B. J. ve Shamir, B. (2002). Impact of transformational leadership on follower development and performance: A field experiment, *Academy of Management Journal*, 45, 735-744.
- Erkutlu, H. (2008). The impact of transformational leadership on organizational and leadership effectiveness The Turkish case, *Journal of Management*, 27(7), 708-726.
- Falagas, M. E., Pitsouni, E. I., Malietzis, G. A. ve Pappas, G. (2008). Comparison of PubMed, Scopus, Web of Science, and Google scholar: Strengths and weaknesses, *The FASEB Journal*, 22(2), 338-342.
- Gong, Y., Huang, J.-C. ve Farh, J.-L. (2009). Employee learning orientation, transformational leadership, and employee creativity: The mediating role of employee creative self-efficacy, *Academy of Management Journal*, 52(4), 765-778.
- Graham, J. W. (1991). Servant-leadership in organizations: Inspirational and moral, *The Leadership Quarterly*, 2(2), 105-119.
- Gümüslüoğlu, L. ve İlsev, A. (2009). Transformational leadership, creativity, and organizational innovation, *Journal of Business Research*, 62, 461-473.
- Harms, P. D. ve Crede, M. (2010). Emotional Intelligence and transformational and transactional leadership: A meta-analysis, *Journal of Leadership & Organization Studies*, 17(1), 5-17.
- Hoch, J. E., Bommer, W. H., Dulebohn, J. H. ve Wu, D. (2018). Do ethical, authentic, and servant leadership explain variance above and beyond transformational leadership? A meta-analysis. *Journal of Management*, 44(2), 501-529.
- Huang, L., Guo, Z. S., Deng, B. C. ve Wang, B. (2023). Unlocking the relationship between environmentally specific transformational leadership and employees' green behaviour: A cultural self-representation perspective, *Journal of Cleaner Production*, 382, Article Number 134857.
- Jago, A. G. (1982). Leadership: Perspectives in theory and research, *Management Science*, 28(3), 315-336.
- Jaussi, K. S. ve Dionne, S. D. (2003). Leading for creativity: The role of unconventional leader behavior, *Leadership Quarterly*, 14, 475-498.
- Juyumaya, J. ve Torres, J. P. (2023). Effects of transformational leadership and work engagement on managers' creative performance, *Basic Journal of Management*, 18(1), 34-53.
- Keller, R.T. (1992). Transformational leadership and the performance of research-and-development project groups, *Journal of Management*, 18(3), 489-501.
- Koç, E. (2021). A bibliometric analysis of supply chain agility literature, 20'nci Uluslararası İşletmecilik Kongresi, Giresun Üniversitesi, 10-13 Haziran, 1092-1106.
- Koh, D., Lee, K. ve Joshi, K. (2019). Transformational leadership and creativity: A meta-analytic review and identification of an integrated model, *Journal of Organizational Behavior*, 40(6), 625-650.
- Kumar, A. ve Kushwaha, G. S. (2015). Bibliometric analysis of supply chain management: An international journal from 2005-2014, *International Journal of Supply Chain Management*, 4(2), 90-105.
- Matloff, N. (2011). *The art of R programming: A tour of statistical software design*. No Starch Press.
- Nielsen, K. ve Daniels, K. (2012). Does shared and differentiated transformational leadership predict followers' working conditions and well-being?, *The Leadership Quarterly*, 23, 383-397.
- Piccolo, R.F., ve Colquitt, J. A. (2006). Transformational leadership and job behaviors: The mediating role of core job characteristics, *Academy of Management Journal*, 49(2), 327-340.
- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Moorman, R. H. ve Fetter, R. (1990). Transformational leader behaviors and their effects on followers' trust in leader,

- satisfaction, and organizational citizenship behaviors, *The Leadership Quarterly*, 1(2), 107-142
- Polat, M. (2022). Geleceğin liderleri ve liderliği. Arzu Uğurlu Kara ve Hasan Boztoprak (Ed.ler). *Yönetmel Gelecek* içinde (ss.163-188). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349.
- R Core Team. (2016). R: A language and environment for statistical computing. Vienna, Austria: R Foundation for Statistical Computing. <https://www.R-project.org>
- Robertson, J. L. ve Barling, J. (2017). Contrasting the nature and effects of environmentally specific and general transformational leadership, *Leadership & Organization Development Journal*, 38(1), 22-41.
- Rousseau, D. M. (2012). The Oxford handbook of evidence-based management. Oxford University Press.
- Rubin, R. S., Munz, D. C. ve Boomer, W. H. (2005). Leading from within: The effects of emotion recognition and personality on transformational leadership behavior, *Academy of Management Journal*, 48(5), 845-858.
- Samson, D., Donnet, T. ve Daft, R. (2021). Management, 7th Edition, Australia: Cengage Learning.
- Seltzer, J. ve Bass, B. M. (1990). Transformational leadership: Beyond initiation and consideration, *Journal of Management*, 16(4), 693-703.
- Shi, S. ve Zhou, M. (2023). Servant leadership, transformational leadership, and customer satisfaction: An implicit leadership theories perspective, *Business Ethics, Environment & Responsibility*, 32, 371-383.
- Sinnicks, M. (2018). Leadership after virtue: MacIntyre's critique of management reconsidered, *Journal of Business Ethics*, 147(4), 735-746.
- Skakon, J., Nielsen, K., Borg, V. Ve Guzman, J. (2010). Are leaders' well-being, behaviours and style associated with the well-being of their employees? A systematic review of three decades of empirical research, *Work & Stress*, 24, 107-139.
- Şahbaz, E. (2019). Çalışma yaşamında Y ve Z kuşağının liderlik tipi algılarının karşılaştırılması: Turizm sektöründe bir araştırma (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tabak, A, Barbak, A. ve Öztürk, T. (2016). Kamu politikası disiplininin kavramsal gelişimini bibliyometri kullanarak anlamak mümkün mü?: 1980-2014 döneminin bilimsel haritalama analizi, *Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 117-143.
- Xanthopoulou, D., Bakker, A. B., Demerouti, E. ve Schaufeli, W. B. (2009). Reciprocal relationships between job resources, personal resources, and work engagement, *Journal of Vocational Behavior*, 74(3), 235-244.
- Xu, X., Chen, X., Jia, F., Brown, S., Gong, Y. ve Xu, Y. (2018). Supply chain finance: A systematic literature review and bibliometric analysis, *International Journal of Production Economics*, 204, 160-173.
- Walumbwa, F. O. ve Lawler, J. J. (2003). Building effective organizations: transformational leadership, collectivist orientation, work-related attitudes, and withdrawal behaviors in three emerging economies, *International Journal of Human Resource Management*, 14, 1083-1101.
- Wang, G., Oh, I-S., Courtright, S. H. ve Colbert, A. (2011) Transformational leadership and performance across criteria and levels: A meta-analytic review of 25 years of research, *Group & Organization Management*, 36(2) 223-270.
- Zan, B. U. (2019). Doğrudan atıf, ortak atıf ve bibliyografik eşleşme yaklaşımlarına dayalı olarak araştırma alanlarının değerlendirilmesi, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(2), 501-516.
- Zhang, J., Yu, Q., Zheng, F., Long, C. Lu, Z. ve Duan, Z. (2015). Comparing Keywords Plus of WOS and Author Keywords: A Case Study of Patient Adherence Research, *Journal of The Association for Information Science And Technology*, 67(4), 967-972.
- Zupic, I., ve Cater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization, *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.
- Van Eck, N. J. (2011). *Methodological advances in bibliometric mapping of science*, Doctoral Dissertation, Erasmus Research Institute of Management (ERIM).